

СТ А Н О В И Щ Е

От Светослав Герасимов Цветков, проф., д-р – зоолог-еколог

Относно Дисертация на тема:

:
„Сравнително изследване на числеността, размножаването и храненето на
чакала (*Canis aureus* L., 1758) и лисицата (*Vulpes vulpes* L., 1758) в
Горнотракийската низина и Добруджа“

Албена Йорданова Власева

Дисертация за придобиване на научна и образователна степен “**Доктор**”

Научна специалност: „Екология и опазване на екосистемите“, шифър 02.22.01

Научен ръководител: **проф. дбн Петър Генов**

Научен консултант: **доц. д-р Ценка Часовникарова**

Очаква се детайлната оценка и анализ за дисертацията на **Албена Йорданова Власева** да се даде в двете рецензии.

В становището си ще се спра синтезирано върху основни проблеми и аспекти, залегнали в дисертационния труд.

Златният чакал (*Canis aureus*) е един от хищниците с най-интензивна експанзия на ареала си /започнала от Странджа планина през 60-те години на миналия век/ за да достигне пределите на Източна и Централна Европа (виж Литературния обзор на дисертационния труд). От извършения задълбочен преглед на изследванията върху вида в ареала му (развит на 4.1/2страници). Сравнително пълно са използвани литературните източници - 58 на брой. – 2/3 от които са на латиница (половината от българските публикации са научно-популярни или с косвено значение за чакал статии). Обяснението е в това, че видът у нас не е с първостепенно значение като обект на лов, както и това, че не е обект на защита. Поради малкото изследвания на вида в България, с настоящата дисертация се запълва определена празнота за този вид у нас.

Мотивът за „Оскъдните данни относно основни черти от биологията и екологията на чакала, липсата на актуални изследвания за размножаването на червената лисица и изследвания относно развитието на двата най-масови хищника в България в условията на симпатрия, определят целта и задачите на настоящото изследване“, е основателен аргумент за темата и избраните райони на изследване на дисертационния труд.

За решаването на проблема в раздел II. „Цел и задачи на изследванията“ са подбрани удачно посочените 3 задачи.

Затова, намирам разглежданата дисертация за продукт с важно значение за българската зоологична и екологична литература, чрез което се допринася за попълване на знанието за чакала, в неговия ареал като цяло.

Изследван е достатъчно по обем материал от индивиди - общо 484 животни от двата вида (258 чакала и 226 лисици). Анализирани са репродуктивните характеристики на размножаващи се и не размножаващи се 49 женски чакала и 23 женски лисици. Направена е статическа таблица за оцеляване, базирана върху анализ на женските индивидите от всеки възрастов клас. Използвани са удачно подбрани формули за тази цел.

С цел да се определи размножителния период на двата вида е измервано теглото на тестисите на мъжките на 52 чакала и 21 лисици. Чрез изчисляване обемът на тестисите при мъжките от двата вида и на гонадо-соматичният индекс - GSI (по Morais, 2017) и грамотно използваната статистическа оценка на данните, чрез t-тест, са получени обективни резултати, въз основа на което са направени правилни изводи. Направени са 11 добре обосновани оригинални и потвърдителни извода и 5 полезни препоръки – предимно свързани с оптимизиране ползването и разселването на вида в подходящи биотопи.

Обобщено може да се приеме недвусмислено, че разглежданата дисертация е едно от най-пълните изследвания на чакала в България.

Като цяло дисертацията е структурирана по класически образец за монографични изследвания на видове в обсега на организмовата и по-точно популационната биология. Написана е на добър език и стил. Илюстрирана е добре с табличен и графичен материал. Публикационната дейност и участие във форуми по тематиката на дисертацията отговарят на изискванията.

Раздел 7 на стр. 40 е по правилно да се запише „Обобщени резултати и изводи“, а не „Изводи“, защото такава е съдържанието на текстовете там.

В раздел 8 са обобщени по 3 оригинални и потвърдителни приноса.

Бих препоръчал, в бъдещата научна проблематика Албена Власева, да разшири изследванията си, по посока на популационно-генетичната характеристика на двата

изследвани вида - обекти на дисертацията, така и върху популационната биология на други хищни бозайници у нас.

Заключение

На основата на изложеното в становището, считам че разработената дисертация с професионално направление 4.3. „Биологични науки“, научна специалност „Екология и опазване на екосистемите“ отговаря напълно на всички критерии и изисквания за придобиване на образователната и научна степен „Доктор“, на нейния автор.

За това препоръчвам на Научното жури да предложи на уважаемия Научен съвет на ИБЕИ – БАН, да присъди на **Албена Йорданова Власева**, образователната и научна степен „Доктор“, по специалност „**Екология и опазване на екосистемите**“.

София, 06 август 2018 г.

Подпис:

/проф., д-р Светослав Герасимов/